

Нові вимоги до забезпечення знаками безпеки та здоров'я на роботі

Наказом Міністерством економіки України від 09.03.2023 № 1268 затверджено, [Мінімальні вимоги до забезпечення знаками безпеки та здоров'я на роботі](#) (далі – Мінімальні вимоги).

Наказ набирає чинності **12.08.2023** року, крім пункту 2 розділу II Мінімальних вимог, який набирає чинності **12.11.2023** року.

Мінімальні вимоги розроблені на основі Директиви Ради 92/58/ЄЕС від 24 червня 1992 року про мінімальні вимоги до знаків безпеки та/або захисту здоров'я на роботі (дев'ята окрема Директива у значенні частини 1 статті 16 Директиви 89/391/ЄЕС).

Мінімальні вимоги встановлюють загальні вимоги до забезпечення знаками безпеки та здоров'я на роботі.

Дія цих Мінімальних вимог поширюватиметься на знаки безпеки та здоров'я на роботі, якими за допомогою вказівних знаків, кольорів, світлових знаків або звукових сигналів, вербального спілкування або сигналів, поданих за допомогою рук, установлюється заборона щодо вчинення небезпечних дій або дій, що можуть спричинити небезпеку, або дається вказівка щодо здійснення заходів безпеки та здоров'я або попередження про наявність ризику чи небезпеки, або зобов'язання до виконання певних дій для забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі.

Знаки безпеки та здоров'я на роботі (далі - знаки безпеки) - знаки, що стосуються конкретного об'єкта, діяльності або ситуації і містять інформацію або інструкції з безпеки та здоров'я на роботі за допомогою вказівних знаків, кольорів, світлових знаків або звукових сигналів, вербального спілкування або сигналів за допомогою рук залежно від обставин

Відповідно до розділу II Мінімальних вимог роботодавець повинен:

- забезпечити встановлення знаків безпеки відповідно до цих Мінімальних вимог, якщо немає можливості усунути або достатньо обмежити небезпеку шляхом застосування методів колективного захисту або вжиття заходів до організації праці, запровадження безпечних технологічних процесів і методів роботи;
- для позначення перешкод, небезпечних місць і шляхів пересування транспортних засобів, що визначені в додатку 5 до цих Мінімальних вимог, установити у своїх приміщеннях і робочих зонах знаки для автодорожнього, залізничного і повітряного транспорту, а також внутрішнього і морського судноплавства, якщо це необхідно для зазначених видів транспорту;

- забезпечити відповідне навчання працівників та надання їм відповідних інструкцій, пов'язаних із знаками безпеки, зокрема, що містять описи значення знаків безпеки, особливо знаків, які містять слова, та прийнятні загальні і спеціальні правила дій (поведінки);
- надавати працівникам та/або їх представникам інформацію про всі заходи, які повинні вживатися у зв'язку з використанням знаків безпеки;
- проводити консультації з працівниками та/або їх представниками та надавати їм можливість брати участь у прийнятті питань, пов'язаних із дотриманням цих Мінімальних вимог.

При цьому, згідно з пунктом 2 розділу II Мінімальних вимог (який набирає чинності **12.11.2023**), знаки безпеки, що вже використовуються на роботі, повинні бути приведені роботодавцем у відповідність до вимог, установлених додатками 1-9 до цих Мінімальних вимог.

Знаки безпеки слід встановлювати з урахуванням кута зору людини з відповідного положення та можливості виникнення перешкод для видимих знаків на легкодоступному, достатньо освітленому місці або поблизу входу в зону небезпеки, або у безпосередній близькості до джерела небезпеки чи об'єкта, який позначається знаком безпеки.

Форма і колір знаків безпеки повинні відповідати вимогам розділу III додатка 2 Мінімальних вимог згідно з їх конкретним призначенням (вказівні знаки, що означають заборону, попередження, обов'язкову дію, аварійні виходи/маршрути або протипожежне обладнання).

Кольори	Зміст або призначення знака безпеки	Інструкції та інформація
1	2	3
Червоний	Знак заборони Попередження про небезпеку Устаткування для боротьби з пожежею	Небезпечний стан Стій, зупинка, аварійне вимкнення. Евакуація Позначення місцезнаходження
Жовтий або помаранчевий	Попереджувальний знак	Бути уважним, ужити заходів обережності. Перевірити
Синій	Знак обов'язкових дій	Особливе поводження або дія. Надягти засоби індивідуального захисту
Зелений	Аварійний маршрут, позначення першої допомоги	Двері, виходи, маршрути, устаткування, пристрої

	Відсутність небезпеки	Повернення до норми
--	-----------------------	---------------------

Допускається незначне відхилення (деталізація) піктограм, за умови, що вони передають аналогічний зміст і ніякі розбіжності або адаптація не змінює переданого значення.

Вказівні знаки повинні бути виготовлені з матеріалів, стійких до ударів і впливу погодних умов, придатних до використання в навколишньому середовищі.

Розміри, колористичні та фотометричні характеристики вказівних знаків повинні бути такими, щоб вони були легко видні та зрозумілі.

Знаки заборони

Знак заборони - вказівний знак, що забороняє дії, які можуть спричинити або викликати небезпеку.

Знаки заборони повинні бути круглої форми з чорною піктограмою на білому фоні, край та поперечина (зліва направо під кутом 45 градусів до горизонталі) - червоні. Червоний колір безпеки становить не менше ніж 35 % загальної площі знака.

Не палити

Паління і відкрите полум'я заборонено

Немає доступу для пішоходів

Не гасити водою

Непитна вода

Немає доступу для сторонніх осіб

Немає в'їзду для виробничого транспорту

Не торкатися

Попереджувальні знаки

Попереджувальні знаки - вказівні знаки, що попереджують про наявність ризику або небезпеки.

Попереджувальні знаки повинні бути трикутної форми з чорною піктограмою на жовтому фоні, край - чорний. Жовтий колір безпеки становить не менше ніж 50 % загальної площі знака.

Легкозаймісті матеріали або висока температура

Вибухонебезпечні речовини

Токсичні речовини

Їдкі речовини

Радіоактивні речовини

Підвішений вантаж

Виробничий транспорт

Небезпека: електрична напруга

Загальна небезпека

Лазерний промінь

Пожежонебезпечні речовини. Окислювачі

Неіонізуюче випромінювання

Сильне магнітне поле

Перешкоди

Падіння

Біологічна небезпека

Низька температура

Шкідливі або отруйні речовини

Зобов'язувальні знаки

Зобов'язувальні знаки - вказівні знаки, що зобов'язують до виконання певних дій.

Зобов'язувальні знаки повинні бути круглої форми з білою піктограмою на синьому фоні. Синій колір безпеки становить не менше ніж 50 % загальної площі знака.

Необхідно носити засоби для захисту очей

Необхідно носити захисний шолом

Необхідно носити засоби захисту органів слуху

Необхідно носити засоби захисту органів дихання

Необхідно носити захисне взуття

Необхідно носити захисні рукавиці

Необхідно використовувати захисний спецодяг

Необхідно використовувати засоби захисту обличчя

Необхідно користуватися ременями безпеки

Необхідно пересуватися тільки пішки

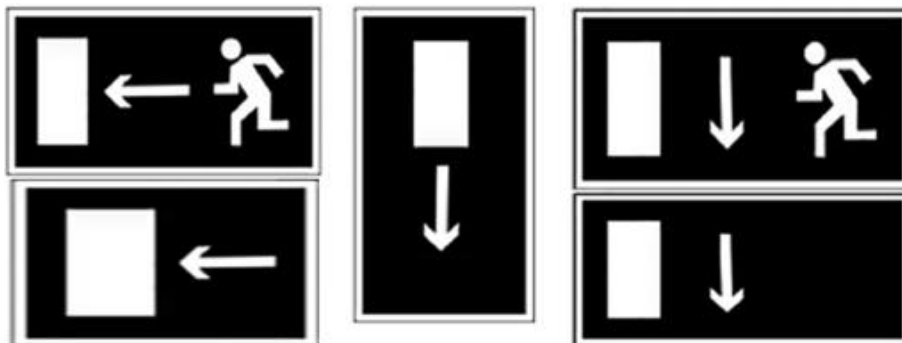
Загальна небезпека (за необхідності є додатковим знаком)

Аварійні знаки

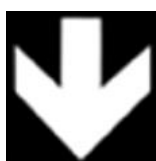
Аварійні знаки (знаки запасного виходу або першої допомоги) - вказівні знаки, що вказують напрямок до шляхів евакуації, аварійних виходів, пунктів і засобів надання першої допомоги та/або до рятувальних засобів.

Знаки запасного виходу або першої допомоги повинні бути прямокутної або квадратної форми з білою піктограмою на зеленому фоні. Зелений колір безпеки становить не менше ніж 50 % загальної площі знака.

Знаки запасного виходу або першої допомоги:

Аварійний вихід/аварійний маршрут

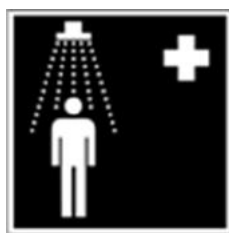
У цьому напрямку
(Додатковий інформаційний знак)

Пункт
надання першої
допомоги

Ноші

Душ
для аварійних
випадків

Пристрій для
промивання очей

Телефонний
апарат
для аварійних
викликів

Знаки пожежної безпеки

Знаки пожежної безпеки повинні бути прямокутної або квадратної форми з білою піктограмою на червоному фоні. Червоний колір безпеки становить не менше ніж 50 % загальної площі знака.

Пожежний шланг

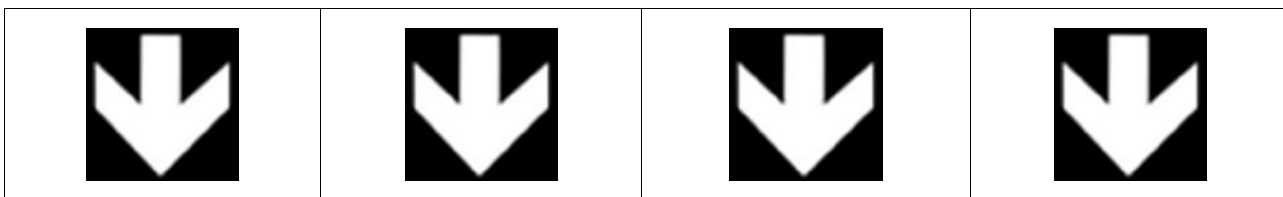
Сходи

Вогнегасник

Телефонний апарат
для оповіщення про пожежу

У цьому напрямку
(Додатковий інформаційний знак)

Знаки для позначення перешкод та небезпечних місць

Місце, у якому існує небезпека падіння, наштотвхування на перешкоду, потрапляння під падаючий предмет, позначається похилими чорними і жовтими або червоними і білими смугами однакової ширини, що чергуються та наносяться під кутом 45 градусів.

Приклад:

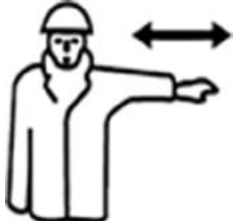
Сигнали, що подаються за допомогою рук

Сигнали, подані за допомогою рук, повинні бути чіткими, простими, виразними, зрозумілими, відрізнятися один від одного і легко виконуватися.

У разі одночасного використання обох рук для подання сигналу рухи здійснюються симетрично і призначаються для подання тільки одного сигналу.

Кодові сигнали, подані за допомогою рук

№ з/п	Значення сигналу	Опис	Ілюстрація
1	2	3	4
А. Загальні сигнали			
1.	ПОЧАТОК Увага Початок виконання команди	руки простягнуті горизонтально в обидві сторони, долоні повернені вперед	
2.	СТОП Зупинка Кінець руху	права рука піднята догори, долоня правої руки повернена вперед	
3.	КІНЕЦЬ операції	долоні стиснені на рівні грудей	
Б. Вертикальні рухи			
4.	ВГОРУ	права рука піднята догори, долонею вперед, повільно описує коло	

5.	ВНИЗ	права рука опущена донизу долонею до тулуба, повільно описує коло	
6.	Вертикальна відстань	руки показують відповідну відстань	
В. Горизонтальні рухи			
7.	РУХ ВПЕРЕД	руки, зігнуті з долонями догори, здійснюють повільні рухи в напрямку до тулуба	
8.	РУХ НАЗАД	руки, зігнуті з долонями донизу, здійснюють повільні рухи в напрямку від тулуба	
9.	ПРАВОРУЧ з боку сигнальника	права рука, простягнута горизонтально долонею донизу, здійснює неінтенсивні рухи праворуч	
10.	ЛІВОРУЧ з боку сигнальника	ліва рука, простягнута горизонтально долонею донизу, здійснює неінтенсивні рухи ліворуч	

11.	ГОРИЗОНТАЛЬНА ВІДСТАНЬ	руки показують відповідну відстань	
Г. Небезпека			
12.	НЕБЕЗПЕКА екстрена зупинка	обидві руки підняті догори долонями вперед	
13.	ШВИДКИЙ РУХ	усі рухи прискорюються	
14.	ПОВІЛЬНИЙ РУХ	усі рухи сповільнюються	